

2942/00306

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

A Pécsi Balett: A HATTYÚK TAVA című táncjátékának létrehozása

A Pécsi Nemzeti Színház Nonprofit Kft az 55 éves Pécsi Balett *A hattyúk tava* című balettjének létrehozására nyert pályázatot.

Az előadás bemutatója 2015. november 27-én volt a Pécsi Nemzeti Színház nagyszínpadán. A bemutatót nagy várakozás előzte meg, minden előadást kiemelt érdeklődés, telt házak, hangos siker kísért. A november 27-i bemutatót követően eddig 5 előadás volt, januárban és februárban összesen 6 előadás lesz, összesen kb 16 előadás lesz a jelenlegi évad során. 2016. február 29-én a Műpában lesz *A hattyúk tava* budapesti bemutatója.

Mivel Bozsik Yvette Kossuth-díjas művész még sosem koreografált a Pécsi Balettnak, sőt, a sajátján kívül hosszú ideje más balett társulatnak sem, ezért ez a bemutató komoly szakmai és médiafigyelmet kapott. Bozsik Yvette és a Pécsi Balett között több találkozási pont is van. A táncszcénában való szinte forradalmi megjelenés, a folyamatos megújulás igénye, az egészen egyéni, sajátos mozgásnyelv, az emberközpontú gondolkodásmód és a hagyománytisztelet azok a sarkalatos pontok, melyek mentén egymásra találhat koreográfus és társulat.

Bozsik Yvette koreográfusi pályáján mindig meghatározó volt az a fajta útkeresés, amely a Pécsi Balettre is jellemző. Az alapító, Eck Imre műveiben is folyamatosan jelen volt ugyanez az expresszív táncszínházi kifejezésmód, az „esztétikus” táncon túllépő narratíva. Szándékunk, hogy minél szélesebb társadalmi réteget tudjunk megszólítani, sikeresen megvalósult, mert a visszajelzések alapján a tizenévesektől az idősebb korosztályig, a formabontó újításokra fogékony fiataloktól a cselekményes balettet kedvelő közönségrétegig mindenkire nagy hatással van előadásunk.

A támogatást az alkotók tiszteletdíjára, díszlet- és jelmez költségre fordítottuk. Köszönjük a Színház- és Táncművészet Kollégiumának, hogy a produkció létrehozásához segítséget nyújtottak és ezáltal segítettek nekünk abban, hogy *A hattyúk tava* című balettet bemutathassuk.

Mellékeljük a szereposztást, a szinopszist, egy riportot az alkotóval, egy kritikát, valamint egy műsorfüzetet, illetve a plakátnak egy A/4-es méretű változatát (eredeti mérete 50cmx70cm).

PR kötelezettség igazolása:

A hattyúk tava című előadás részletes leírása fotókkal az alábbi linken érhető el, mely oldalon a Nemzeti Kulturális Alap logója feltüntetésre került:

<http://www.pnsz.hu/eloadas/182/a-hattyuk-tava>

Szakmai beszámoló:

<http://media.pnsz.hu/hattyuktavaszakmaibeszamolo.pdf>

Nyomtatott anyagok, melyeken a Nemzeti Kulturális Alap logója feltüntetésre került:

- Plakát
- Műsorfüzet
- Roll-up

A dokumentumokat pdf formátumban az elszámoláshoz feltöltöttük.

Pécs, 2015. december 18.

Vincze Balázs

Harangozó-díjas, Imre Zoltán-díjas
szakmailag felelős pályázati megbízott

**Pécsi Balett: A hattyúk tava
táncjáték 2 felvonásban**

A nemzetközi hírű Bozsik Yvette különleges koreográfiája a Pécsi Balett számára

A nagy klasszikus újragondolt változata 14 éven felülieknek

Zeneszerző: **Pjotr Iljics Csajkovszkij**
Díszlet: **Khell Zsolt**
Jelmez: **Juristovszky Sosa**
Világítástervező: **Pető József**
Próbavezető: **Szabó Márton**
A koreográfus asszisztense: **Gulyás Anna**

Koreográfus: **Bozsik Yvette**

Táncolják:

Herceg: Szabó Márton / Tuboly Szilárd
Hattyú: Ujvári Katalin / Vincze Brigitta
A herceg anyja: Uhrík Dóra
Varázsló: Lovas Pál
Bohóc: Kerekes Soma Lőrinc
Orosz tánc: Molnár Zsolt
Nápolyi tánc: Kócsy Mónika, Keresztes Patrik
Spanyol tánc: Vincze Brigitta / Ujvári Katalin, Koncz Péter
Kis hattyúk: Kerekes Soma Lőrinc, Keresztes Patrik, Matola Dávid, Téglás Bánk
Barátok, vendégek, hattyúk: Bálint Adél, Hoffman Virág Zoé, Kócsy Mónika, Madonia Florence, Szécsi Theodóra, Tandi Zsófia, Tóth Klaudia, Harka Máté, Koncz Péter, Molnár Zsolt

Bemutató: 2015. november 27.

Pécsi Nemzeti Színház, Nagyszínház

Budapesti bemutató: 2016. február 29. Művészetek Palotája

*„A hattyúk a kultúrában, különböző népek mítoszaiban, legendáiban, népmeséiben, irodalmában számtalanszor előfordulnak, körük gazdag szimbólumrendszer épült, leggyakrabban a szabadságot, a szerelmet és a hűséget jelképezik. A nagy klasszikus mostani, újragondolt változata a mához, a mai emberhez szól. A régi orosz népmesén alapuló történet bemutatása mellett ebben a feldolgozásban egy ökológiai dráma is megjelenik, melyben a környezet rombolása központi téma. A hattyúk az emberek fölé emelkedve látják a civilizáció és a környezet pusztulását. Ugyanakkor elátkozott alakváltó asszonyok, akiknek nappal hattyúként, éjjel nőként kell élniük. A jó és a rossz harcában a darab nem foglal állást, hiszen ezek a tulajdonságok magukban a szereplőkben viaskodnak egymással. Egyszerre jelenik meg a szabadság, tisztaság iránti vágy, és annak reménytelensége, elérhetetlensége is.” **Bozsik Yvette***

Made in Pécs 2015 november

November 27-én mutatja be a Pécsi Balett Csajkovszkij klasszikusát, A hattyúk tavát. A rendező-koreográfussal, Bozsik Yvette-tel beszélgettünk.

1. Milyen szálak kötik a Pécsi Baletthez?

Leginkább a Pécsi Művészeti Szakközépiskolavolt növendékein keresztül, sok táncossal dolgoztam, akik ott végeztek, például Székely Szilveszter, Lisztóczy Hajnalka, Szarvas Krisztina, és a társulatomból Krausz Alíz, Vati Tamás. Régi nagy csodálója vagyok a Pécsi Balettnak, mely épp az 55. évfordulóját ünnepli. Eck Imre örök példakép a számomra, most pedig hatalmas megtiszteltetés, hogy a társulat olyan meghatározó legendáival dolgozhatok együtt, mint Uhrík Dóra és Lovas Pál.

2. Miért A hattyúk tava? Mit jelent Ön számára Csajkovszkij?

Vincze Balázs, a Pécsi Balett igazgatója kért fel, és ezt olyan nagy kihívásnak éreztem, hogy nem tudtam nemet mondani. Egy koreográfus számára mindig nagyon inspiratív és izgalmas munka nagy klasszikusokat saját interpretálásban megfogalmazni, főképp hogy az én utam táncosként is a klasszikus balettel indult, gyerekként ezeknek a zenéknek a bűvöletében éltem, és balettnövendékként magam is táncoltam a négy kishattyút.

3. Mit gondol egy szintén modern feldolgozásról, a Fekete hattyú című filmről?

Bár a film nagy sikert ért el, én is megnéztem moziban, sok izgalmas rész volt benne. A főszereplő színésznő, Nathalie Portman a közeli táncjeleneteket dublőr nélkül játszotta, megtanult balettozni, ami hihetetlen feladat, rengeteget kellett ezért a szerepért dolgoznia. Néha azonban zavartak a filmben a táncos világot bemutató sztereotípiák. Maguk a táncosok, és az életük is változatos és nagyon különböző, a tánc világa ennél sokkal színesebb, bár sajnos gyakran szeretik sematizálni.

4. Hogyan alakítja a saját táncnyelvére a darabot? Milyen gondolatiság áll majd az előadás központjában?

Az előadás központjában a férfi és a nő örök harca és halálig tartó szenvedélye áll, az egész darab mintha egy belső utazás enne a pszichénkben, rejtett vágyak és elfojtások útvesztőjében. A hattyúk a különböző népek mítoszaiban, legendáiban, népmeséiben számtalanszor előfordulnak, körük gazdag szimbólumrendszer épült, leggyakrabban a szabadságot, a szerelmet és a hűséget jelképezik. Mostani újragondolt változata a mához, a mai emberhez szól. A klasszikus, régi orosz népmesén alapuló történet bemutatása mellett ebben a feldolgozásban egy ökológiai dráma is megjelenik, melyben a környezet rombolása központi téma. A jó és a rossz harcában a darab nem foglal állást, hiszen ezek a tulajdonságok magukban a szereplőkben viaskodnak egymással. Egyszerre jelenik meg a szabadság iránti vágy, és annak reménytelensége, elérhetetlensége, valamint a szerelem és a halál motívuma.

2015. december 10. csütörtök, 09:56

Tanckritika.hu

Faluhelyi Krisztián: Hattyúk kiszáradt tava

Bozsik Yvette: A hattyúk tava – KRITIKA

A herceg álmában megjelenő fehér hattyúk ezúttal nem egy erdei tó elhagyatott partján várnak megmentőjükre, hanem egy természetrajzi múzeum vitrinjeiben porosodnak: merev, szoborszerű, kitömött állatok. A vitrin előtt komor, feketeruhás teremőr ügyel a rendre. Intésére megelevenedni látszanak az élettelen madarak...

Korántsem állítható, hogy a Pécsi Nemzeti Színház rendre innovatív és karizmatikus rendezőkkel, illetve hogy változatos és színes rendezőegyéniségekkel kényeztetné a közönségét, jóllehet nemcsak a közönség szempontjából, hanem egy társulatra nézve sem mindegy, hogy fennállása során kivel adatik meg dolgoznia. A Pécsi Balett háza táján ugyanakkor e tekintetben most megindult valami: Cameron McMillan után (*Orfeusz és Euridiké*, 2015. április 24.) az idei évadban Bozsik Yvette készített koreográfiát a társulat számára, *A hattyúk tavát*, amit szintén felfokozottabb várakozás előzött meg.

Bozsik Yvette előadásai a pécsi közönség számára nem ismeretlenek, hiszen társulata a Pécsi Táncfaló rendszeresen visszatérő vendége. S ha ennek ellenére mégis akadt, aki titokban fehér tütüben spiccelő lábacsákban reménykedett, annak hamarosan csalódnia kellett: Bozsik Yvette rendezésében ugyanis a romantikus balett egyik legnagyobb hatású darabja, jó és rossz küzdelme egy ökológiai pusztulás előterében jelenik meg.

A nyitó jelenet háttérképe giccses naplemente, előtte alacsony, kék-zöld csempés fal, fent hibás cirill betűs átírásban felirat: happy birthday. (Helyesen хэппи бѣздей, vagy хеппи бездей és ezek kombinációja lehetne, az előadásban látható хэппи биртхдай azonban teljességgel elképzelhetetlen.) A herceg anyja tolószékben és egy ápolónő kíséretében érkezik, kosztümje, napernyője és egész megjelenése azt az érzést kelti, mintha csak egy orosz fürdővárosban lennének a 20-as, 30-as években – valahol a Fekete-tenger partján. Mindez azonban legfeljebb egy Csajkovszkij előtt tett tiszteletkör, az oroszra történő asszociációk ennyiben ki is merülnek. A herceg anyját kísérő kompánia már az ezredforduló önző, hedonista és kizárólag a mának élő társadalmát jeleníti meg. Féktelen mulatozás és dorbézolás kezdődik, a késve érkező herceg egy pillanatra elborzad az önmagából kifordult társaság láttán, majd jóízűt szippant a kocszból, és csatlakozik. Tobzódásából végül egy látomásként megjelenő fehér hattyú ragadja ki, s ringatja álomba.

A herceg álmában megjelenő fehér hattyúk ezúttal nem egy erdei tó elhagyatott partján várnak megmentőjükre, hanem egy természetrajzi múzeum vitrinjeiben porosodnak: merev, szoborszerű, kitömött állatok. A vitrin előtt komor, feketeruhás teremőr ügyel a rendre. Intésére megelevenedni látszanak az élettelen madarak, ez azonban csak arra korlátozódik, hogy engedelmesen, gépiesen követik idomáruk utasításait. Ám amikor egy pillanatra megfedkeznek róluk, azonnal megkörnyékezik a

terembe tévedő herceget.

Bozsi Yvette elképzelésében a hattyú alakja a pusztulás szélére sodort, védtelenné és kiszolgáltatottá vált, ám még menthető természet jelképeként válik a vágy tárgyává, s részben talán ebből is erednek a balett klasszikus változatához képesti hangsúlyeltolódások. Először is a hattyú emblematikus alakja itt teljességgel eltűnik. Részben az ormótlan jelmezeknek, részben a koreográfiának köszönhetően a finom, légies és törekeny alakok helyett itt megtört, meggyötört, ázott-csapzott, megfáradt és kimerült lényeket látunk. Háttérbe szorul továbbá Odette alakja is: a színlapon már a neve sem szerepel (csak mint „hattyú” van feltüntetve), s ezzel párhuzamosan az előadás folyamán az figyelhető meg, hogy alakja sokszor nem válik ki a hattyúk karából, hanem elvegyül abban. S végül – részben az előzőeknek köszönhetően – a herceg és a hattyú kettősei is háttérbe szorulnak, s ami megmarad ezekből, az sem egyértelműen egy szerelmespár vibráló egymásra találására emlékeztet.

Az első felvonás e finom hangsúlyeltolódásokkal együtt is kristálytisztán kirajzolódik: a cselekményszál követi a klasszikus dramaturgiát, az ökológiai katasztrófa motívuma remekül simul a történethez, miközben a koreográfia egy-egy gesztus erejéig megidézi a korábbi nagy elődöket is, például a kishattyúk táncával a klasszikus eredetű készítő Petipát és Ivanovot, a férfiak által játszott hattyúkkal pedig a balett parodisztikus vagy egyéb feldolgozásait (lásd: Bourne 1996-os, azóta legendássá vált előadását).

A második felvonás ugyanakkor ezzel szemben meglehetősen zavarosnak tűnik. A vitrin körül szeméthegek tornyosulnak, a hattyúcsapat pedig a vitrin börtönéből kitorve, az első felvonásbeli mulatozó társaság tagjai ellen támad. Nem elképzelhetetlen persze, hogy a természet visszavág, az előzmények után ez azonban meglehetősen furcsa, váratlan fordulat. Nem kevésbé váratlan, hogy a herceg mindezek után társait igyekszik menteni. (A hattyúktól? Vagy a vitrin őretől?) A fekete hattyú csábításának ellenállni nem tudó hercegre később egy csapat olívaszínű hattyú támad, aki a vitrin mögé menekül előlük (helycsere és támadás?), és akinek a megmentésére később az anyja érkezik, aki szemmel láthatóan bensőséges viszonyt ápol a múzeum őrével (mely gesztus különösen a darabvégi egymásra találásukkal együtt, óhatatlanul is egyfajta összeesküvés-elméleti sémát mozgósít).

Nem csoda hát, ha a herceg végül egészen megtévelyedik, hiszen teljességgel követhetetlen, hogy kit mikor és miért, s hogy legfőképpen kinek és kitől, illetve mitől kell megmenteni. Hogy mindeközben miként lehetne körvonalazni az emberiség és a természet viszonyát, illetve hogy miként viszonyulnak ezek a jóhoz és a rosszhoz, szintén meglehetősen zavaros, akárcsak az, hogy az egyes szereplőknek – a hercegnek, az anyjának, a teremőrnek, a fehér hattyúknak és a fekete hattyúnak – hol a helyük e homályos viszonyok között.

A fentiek következtében meglehetősen nehéz a táncosokat is megítélni, hiszen számos jelenetben nem egészen világos a szerepük és a funkciójuk. A hattyú alakja (Ujvári Katalin/Vincze Brigitta), mint fentebb volt róla szó, eleve jobban háttérbe szorul, mint a klasszikus változatban. A herceg alakja Szabó Márton alakításában valamelyest komolyabb, merevebb és drámaibb, mint Tuboly Szilárdéban, részben talán a korkülönbségből fakadóan. Eleven mimikájával és frappáns gesztusaival Kerekes Soma Lőrinc a bohóc és a hattyú szerepében egészen biztosan kiemelkedik a többiek közül, Uhrik Dóra (a herceg anyja) mimikája és gesztusai ugyanakkor több jelenetben

kissé túlzónak és soknak tűnnek.

Összességében tehát egy remek ötletekkel operáló előadás született, melynek második felében számos dolog nincs elvarrva és letisztázva, de talán éppen itt kaphat szerepet a néző...

A hattyúk tava (Pécsi Balett)

Zeneszerző: Pjotr Iljics Csajkovszkij. Díszlet: Khell Zsolt. Jelmez: Juristovszky Sosa. Világítástervező: Pető József. Próbavezető: Szabó Márton. A koreográfus asszisztense: Gulyás Anna. Koreográfus: Bozsik Yvette.

Szereplők: Szabó Márton / Tuboly Szilárd, Ujvári Katalin / Vincze Brigitta, Uhrík Dóra, Lovas Pál, Kerekes Soma Lőrinc, Molnár Zsolt, Kócsy Mónika, Keresztes Patrik, Koncz Péter, Matola Dávid, Téglás Bánk, Bálint Adél, Hoffman Virág Zoé, Madonia Florence, Szécsi Theodóra, Tandi Zsófia, Tóth Klaudia, Harka Máté.

Pécsi Nemzeti Színház, 2015. november 27., 28.

Előadásfotók: Körtvélyesi László

